

**SEKTOROWY
PROGRAM
OPERACYJNY**
Restrukturyzacja i modernizacja
sektora żywnościowego
oraz rozwój obszarów wiejskich,
2004 - 2006

Urząd Marszałkowski *Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa

Biuletyn Informacyjny Rolnictwo i Obszary Wiejskie Warmii i Mazur

Nr 9/2008

Opracowała: dr inż. Joanna Karwowska

10-562 Olsztyn ul. Emilii Plater 1,
tel. (089) 5219250, fax (089) 5219259, e-mail: dow@warmia.mazury.pl
www.sporol.warmia.mazury.pl

SPIS TREŚCI

I.	SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA OBSZARÓW WIEJSKICH	
1.	Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia.....	4
2.	Bezrobotni mieszkańcy wsi.....	7
II.	FUNDUSZE STRUKTURALNE 2004-2006	
1.	SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006	
a.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 31.09.2008 rok – działania wdrażane przez ARiMR.....	7
b.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 31.09.2008 rok – działania wdrażane przez Urząd Marszałkowski.....	8
2.	SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb”	
a.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 31.09.2008rok.....	8
III.	PLAN ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH	
1.	Wykaz działań w ramach PROW za rok 2005/2006wg danych Oddziału Regionalnego ARiMR – stan na dzień 31.09.2008r.....	9
2.	Wykaz działań w ramach PROW na lata 2007-2013 –wg danych Oddziału Regionalnego ARiMR – stan na dzień 31.09.2008r.....	10
3.	Realizacja płatności bezpośrednich do gruntów rolnych.....	10
IV.	AKTUALNOŚCI	
1.	Wyplata premii dla młodych rolników.....	11
2.	Zmiany w PROW-ie.....	11
3.	Pomoc dla poszkodowanych.....	11
4.	Rekompensaty mlekowe.....	12
5.	Biopaliwa.....	12
6.	Dorszowe limity.....	12
7.	Ustawa o GMO.....	13
8.	Biomasa.....	13
9.	Owoce miękkie.....	14
10.	Ułatwianie startu młodym rolnikom.....	14
11.	Pomoc na zalesianie.....	15
12.	Nieruchomości rolne.....	15
13.	Targi POLAGRA FOOD 2008.....	16
14.	Pomoc poszkodowanym rolnikom.....	17
15.	Odnowa i rozwój wsi.....	17
16.	Pomoc rybakom	18
17.	Grupowe pieniądze.....	18
18.	Rolnictwo ekologiczne.....	18
V.	INFORMACJE Z DEPARTAMENTU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA	
1.	Dożynki Wojewódzkie.....	19
2.	Rozstrzygnięcie konkursu „Czysta i Piękna Zagroda – Estetyczna Wieś”	20

VI. OCHRONA PRAW KONSUMENTÓW

1. Zawieranie umów konsumenckich.....	24
1.1 Wiadomości ogólne o umowach.....	24
1.2 Rodzaj umowy a prawa konsumentów.....	25
1.3 Treść umowy.....	26
1.4 Zaliczka czy zadatek?.....	28

I. SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA OBSZARÓW WIEJSKICH

1. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia

W sierpniu br., w regionie warmińsko – mazurskim, odnotowano nieznaczny wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych (o 420 osób, tj. o 0,5% w stosunku do lipca). Ostatecznie, liczba bezrobotnych na koniec sierpnia br. wynosiła 79 821 i była niższa od stanu z sierpnia 2007r. o 19 673, tj. o 19,8%.

Od początku 2008 roku, bezrobocie rejestrowane w regionie spadło o 19 174 osoby, tj. 19,4%. Wzrost liczby bezrobotnych w sierpniu br., wynikał z rejestrowania się zarówno tegorocznych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, jak i osób powracających po zakończeniu prac sezonowych oraz osób zainteresowanych otrzymaniem zaświadczeń koniecznych do skorzystania z pomocy społecznej w celu dofinansowania świadczeń socjalnych dla dzieci (podręczniki, obiady, stypendia).

W kraju, w porównaniu z lipcem, odnotowano spadek liczby bezrobotnych o 1,3%. W stosunku do sierpnia ubiegłego roku, spadek bezrobocia wynosił w kraju 22,9%, a więc był wyższy niż w naszym regionie o 3,1 pkt. proc. Od początku roku bezrobocie w kraju spadło o 19,6%, a więc nieznacznie więcej niż w regionie warmińsko – mazurskim (o 0,2 pkt. proc.).

W miesiącu sprawozdawczym w porównaniu do lipca 2008r. w powiatach: bartoszyckim, działdowskim, elbląskim, gołdapskim, iławskim, kętrzyńskim, mrągowskim, nidzickim, oleckim, piskim, szczywieńskim, węgorzewskim i mieście Olsztynie, odnotowano wzrost liczby bezrobotnych. W pozostałych ośmiu powiatach nastąpił spadek bezrobocia rejestrowanego, przy czym najwyższy w:

- w Elblągu – o 4,2%,
- powiecie braniewskim – o 2,3%,
- powiecie lidzbarskim – o 1,8%,

Analizując roczne zmiany poziomu bezrobocia (VIII 2008 do VIII 2007), oprócz powiatu oleckiego, gdzie odnotowano wzrost liczby bezrobotnych (o 6,1 pkt. proc.), spadek liczby zarejestrowanych miał miejsce we wszystkich powiatach województwa.

W analizowanym okresie największy spadek bezrobocia odnotowano w:

- powiecie giżyckim – o 44,0%,
- powiecie iławskim – o 36,2%,
- powiecie olsztyńskim – o 28,5%,

Stopa bezrobocia w końcu lipca 2008 roku w województwie warmińsko – mazurskim osiągnęła 15,7%, natomiast w kraju 9,4%. W porównaniu z czerwcem, wskaźnik stopy bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim, podobnie jak w kraju spadł o 0,2 pkt. proc. Utrzymuje się wyższa dynamika spadku wskaźnika stopy bezrobocia w naszym regionie w porównaniu z krajem. Roczny (lipiec 2008 – lipiec 2007) spadek stopy bezrobocia dla województwa wyniósł 3,7 pkt. proc., a dla całego kraju 2,8 pkt. proc.

W regionie warmińsko – mazurskim występują powiaty, które charakteryzują się stopą bezrobocia znacznie wyższą niż średnia w województwie, ale występują też powiaty o stosunkowo niskiej wartości wskaźnika bezrobocia.

Najniższą stopą bezrobocia charakteryzowały się:

- miasto Olsztyn – 3,7%,
- powiat iławski – 10,0%,
- miasto Elbląg – 11,5%,
- powiat giżycki – 13,9%,
- powiat olsztyński – 14,1%.

Najwyższą stopą bezrobocia w lipcu 2008 roku, występowała w powiatach:

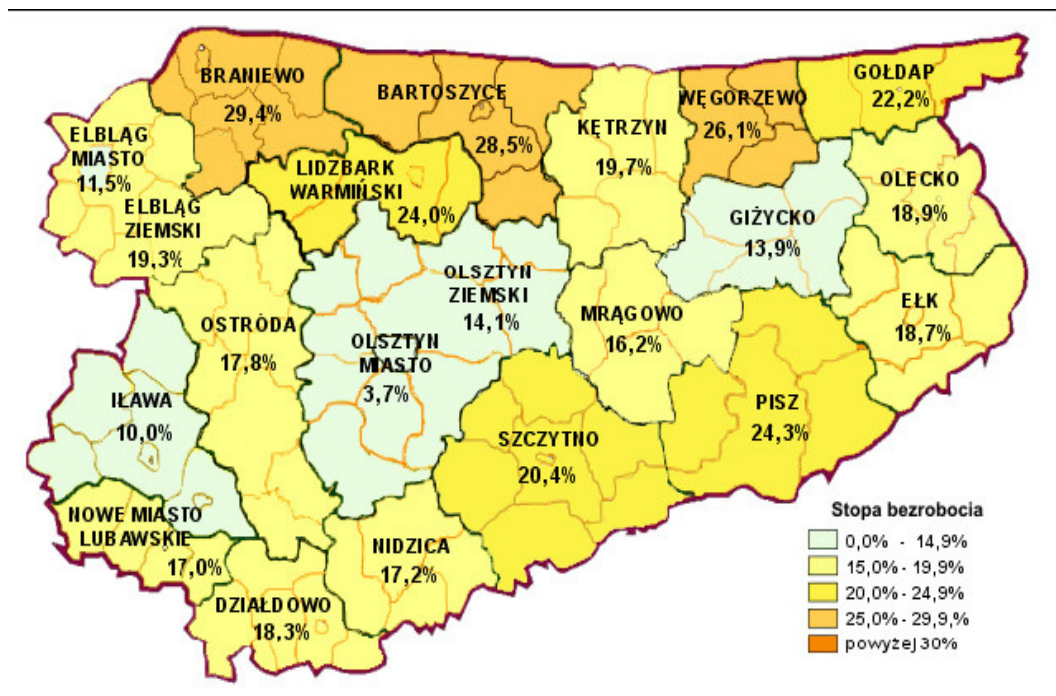
- braniewskim – 29,4%,
- bartoszyckim – 28,5%,
- węgorzewskim – 26,1%,
- piskim – 24,3%
- lidzbarskim – 24,0%.

Biorąc pod uwagę wysokość wskaźnika stopy bezrobocia, najbardziej zagrożone bezrobociem są powiaty położone w północnej części województwa oraz powiat piski.

Na uwagę zasługuje fakt, że przed rokiem w województwie warmińsko – mazurskim występowały jedynie dwa miasta i cztery powiaty – miasto Olsztyn, miasto Elbląg, powiat iławski, powiat olecki, powiat mrągowski oraz powiat olsztyński, gdzie stopa bezrobocia w lipcu wynosiła mniej niż 20%. W lipcu 2008 roku liczba ta zwiększyła się ponad dwukrotnie: miasto Olsztyn, miasto Elbląg, a także powiaty: działdowski, elbląski, etcki, giżycki, kętrzyński, mrągowski, nidzicki, nowomiejski, olecki, olsztyński oraz ostródzki. Należy także podkreślić, że w lipcu 2008 roku w województwie warmińsko – mazurskim nie było powiatów, w których stopa bezrobocia byłaby większa niż 30%, natomiast przed rokiem, wartość ta została przekroczona w powiatach: braniewskim i bartoszyckim. Również pozytywnym zjawiskiem jest zmniejszanie dystansu pomiędzy stopą bezrobocia w kraju i w województwie.

W lipcu 2007 roku, różnica pomiędzy wartością stopy bezrobocia dla kraju, a wartością stopy dla województwa wynosiła 7,2 pkt proc, natomiast w lipcu 2008 roku różnica ta wynosiła 6,3 pkt proc. Mimo systematycznego odrabiania dystansu w stosunku do innych regionów kraju, w dalszym ciągu pozostajemy województwem o najwyższej stopie bezrobocia rejestrowanego.

Mapa 1. Stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim w lipcu 2008 r.

Podsumowanie

- W sierpniu br. poziom bezrobocia nie przekroczył granicy 80 tys., mimo że liczba zarejestrowanych bezrobotnych w porównaniu z lipcem nieznacznie wzrosła – odnotowano wzrost o 420 osób, tj. o 0,5%. Od początku roku bezrobocie rejestrowane w regionie spadło o 19 174 osoby, tj. o 19,4%. W porównaniu z sierpniem ubiegłego roku liczba bezrobotnych zmniejszyła o 19 673 osoby, tj. o 19,8%.
- Wzrost liczby bezrobotnych w sierpniu, wynikał z rejestrowania się zarówno tegorocznych absolwentów, jak i osób powracających po zakończeniu prac sezonowych oraz osób zainteresowanych otrzymaniem zaświadczeń koniecznych do skorzystania z pomocy społecznej w celu dofinansowania do świadczeń socjalnych dla dzieci (podręczniki, obiady, stypendia). Wpływ na zwiększenie liczby zarejestrowanych mają również rejestracje osób powracających z pracy poza granicami kraju oraz mniejsza liczba ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców.
- Stopa bezrobocia kształtowała się na poziomie 15,7%. W porównaniu do analogicznego okresu 2007 roku, jest to spadek o 3,7 pkt. proc. (w kraju o 2,8 pkt. proc.). Wskaźnik stopy bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim systematycznie zmniejsza się, a tempo spadku jest wyraźnie wyższe niż w kraju. Mimo, to regionalna stopa bezrobocia jest nadal najwyższa w Polsce.
- W stosunku do sierpnia 2007 roku spadł, w ogólnej liczbie bezrobotnych, udział procentowy osób długotrwale bezrobotnych (o 7,7 pkt proc.), mieszkańców wsi (o 0,6 pkt proc.), bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych (o 0,9 pkt proc.) oraz kobiet (o 0,4 pkt. proc.). Wzrósł natomiast udział następujących kategorii: bezrobotnych z prawem do zasiłku (o 1,4 pkt proc.), bezrobotnych powyżej 50 roku życia (o 0,7 pkt proc.), osób niepełnosprawnych (o 1,0 pkt proc.) oraz młodzieży do 25 roku życia (o 1,1 pkt proc.). Wzrost udziału w ogólnej populacji bezrobotnych, młodzieży do 25 roku życia, spowodowany jest okresowo wzmoczoną rejestracją tegorocznych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych.
- W sierpniu 2008 roku, urzędy pracy dysponowały 4 517 ofertami pracy – o 209 mniej niż w sierpniu przed rokiem. Większość z nich, bo 53,2% (2 404 oferty) dotyczyła zatrudnienia subsydiowanego; analogicznie do okresu z poprzedniego roku oferty pracy subsydiowanej stanowiły 48,7% (2302 oferty) ogółu pozyskanych od pracodawców miejsc pracy. W ciągu ośmiu miesięcy 2008 roku, pozyskano 37 709 ofert pracy. Zmniejszenie liczby zgłaszanych ofert pracy związane jest ze słabszą koniunkturą gospodarczą, w stosunku do ubiegłorocznej, a także z nasyceniem zatrudnienia w zakładach pracy. Ponadto przedsiębiorcy, z przyczyn ekonomicznych, raczej zwiększają wydajność zatrudnieniową swojej dotychczasowej kadry pracowniczej, niż zatrudniają nowych pracowników.
- W sierpniu 2008 roku, w różnych formach aktywizacji subsydiowanych z Funduszu Pracy, uczestniczyło 3 517 osób, a 3 842 osoby podjęły pracę niesubsydiowaną. W okresie styczeń – sierpień br. zaktywizowano z udziałem środków Funduszu Pracy 28 615 osób, a 34 675 osób podjęło pracę niesubsydiowaną na wolnym rynku.
- Na działania związane z aktywizacją bezrobotnych w okresie ośmiu miesięcy bieżącego roku wydano 107 219,3 tys. zł, najwięcej na: stypendia za okres stażu – 30 697,2 tys. zł (28,6% kwoty wydatków na aktywne formy), wsparcie podjęcia działalności gospodarczej – 22 225,0 tys. zł (20,7%), refundacje kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy - 12 193,2 tys. zł (11,4%).

2. Bezrobotni mieszkańcy wsi

Połowa zarejestrowanych bezrobotnych województwa (39 769 osób, tj.49,8%) **zamieszkuje na wsi**. Przed rokiem, bezrobotni mieszkańcy wsi w liczbie 50 098 osoby, stanowili 50,4% ogólnej liczby pozostających bez pracy. Pozytywnym zjawiskiem jest systematyczne zmniejszanie się procentowego udziału mieszkańców wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych.

II. FUNDUSZE STRUKTURALNE 2004-2006

1. SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006”.

a. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 31.09.2008 rok – ARiMR

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Kwota wnioskowanej pomocy	Liczba podpisanych umów	Kwota podpisanych umów	Liczba wystawionych zleceń płatności	Kwota wystawionych zleceń płatności
Inwestycje w gospodarstwach rolnych	1 755	256 361 220,16	833	130 028 176,41	979	124 048 551,11
Ułatwianie startu młodym rolnikom	962	48 100 000,00	700	35 000 000,00	700	35 000 000,00
Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych	100	198 333 381,75	73	165 141 570,89	69	107 390 599,45
Przywracanie potencjału produkcji leśnej	53	74 710 845,00	39	52 133 815,00	42	51 598 404,00
Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa	225	17 831 123,72	131	10 171 255,00	129	7 652 141,37
Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem	114	13 043 521,43	67	5 875 121,00	62	4 197 816,50
Razem	3 209	608 380 092,06	1 843	398 349 938,30	1 981	329 887 512,43

b. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 31.09.2008r. - Urząd Marszałkowski

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Kwota wnioskowanej pomocy	Liczba realizowanych umów i decyzji	Kwota podpisanych umów (decyzji)
2.2 Scalanie gruntów	0	0	0	0
2.3 Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego	268	39 096 250,31	134	19 986 924,00
2.5 Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi	35	40 559 177,00 (wkład Unii)	32	30 549 819,00 (wkład Unii)
Razem	303	79 655 427,31	166	50 536 743,00

2. SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb”

a. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 31.09.2008r.

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Liczba podpisanych umów	Kwota podpisanych umów	Liczba zautoryzowanych płatności	Kwota zautoryzowanych płatności
1.1 Dostosowanie nakładu połowowego do zasobów – Złomowanie statków rybackich	33	33	6 645 017,84	33	6 645 017,84
1.2 Dostosowanie nakładu połowowego do zasobów- Przeniesienie statków do krajów trzecich lub zmiana ich przeznaczenia	11	9	1 684 680,00	7	1 406 834,00
2.2 Odbudowa i modernizacja floty rybackiej	15	5	748 804,00	1	182 006,40
3.2 Chów i hodowla ryb	43	21	7 444 772,30	14	950 849,00
3.3 Rybacka infrastruktura portowa	2	2	5 884 565,00		
3.4 Przetwórstwo i rynek rybny	25	14	1 565 339,98	9	1 117 890,40
3.5 Rybołówstwo śródlądowe	12	11	321 635,00	11	318 364,00
4.1 Rybołówstwo przybrzeżne	22	8	1 898 939,40	2	817 707,00

4.2 Działania społeczno-ekonomiczne	68	64	2 788 109,68	64	2 788 109,68
4.3 Znajdowanie oraz promowanie nowych rynków zbytu na produkty rybne	16	12	7 370 995,00	4	3 416 446,00
4.4 Działania organizacji obrotu rynkowego	5	2	278 109,00	1	199 054,00
4.6 Działania innowacyjne	10	7	12 285 226,00	6	3 768 577,00
Razem	262	188	48 916 193,60	152	21 610 855,92

III. PLAN ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

1. Wykaz działań w ramach PROW za rok 2005/2006 – wg danych Oddziału Regionalnego ARiMR – stan na dzień 31.09.2008r.

Lp.	Nazwa działania	Ilość wniosków	Ilość wydanych decyzji (pozytywnych i odmownych)	Zrealizowane płatności (mln zł) *
1	Renty strukturalne	1 966	1 876	76,82***
2	Wspieranie gospodarstw niskotowarowych	2 829	2 701	20,62***
3a	Wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)- kampania 2004	26 932	26 923	86,36
3b	Wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)- kampania 2005	30 429	30 410	92,78
3c	Wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)- kampania 2006	31 104	31 077	94,76
4	Wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt-wnioski złożone po raz pierwszy	2 701	2 545	53,87***
5a	Zalesianie gruntów rolnych – kampania 2004	249	207	70,35***
5b	Zalesianie gruntów rolnych – kampania 2005	438	388	
5c	Zalesianie gruntów rolnych – kampania 2006	530	492	
6	Dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów Unii Europejskiej	4 417	4 361	167,19
7	Wspieranie grup producentów rolnych	3	3	0,86

***- płatności zrealizowane dla wniosków złożonych po raz pierwszy oraz wniosków kontynuacyjnych

2. Wykaz działań w ramach PROW na lata 2007-2013 –wg danych Oddziału Regionalnego ARiMR – stan na dzień 31.09.2008r.

PROW 2007-2013	Ilość złożonych wniosków	Wnioskowana kwota
Pomoc finansowa z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) – Kampania 2007	31 605 **	97 293 126*
Pomoc finansowa z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) – Kampania 2008	33 556	-
Renty Strukturalne – Kampania 2007	319**	341 064,39
Renty Strukturalne – Kampania 2008	353**	376 330,65
Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat I – Kampania 2007	203**	9 761 493,40
Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat I – Kampania 2008	126	4 842 539,31
Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat II – Kampania 2008	31	340 391,54
Grupy producentów rolnych	10	3220 102,72***
Modernizacja gospodarstw rolnych	819	133 653 659,90
Ułatwianie startu młodym rolnikom	221	11 050 000,00
Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej	27	63 145 228,35
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	165	14 424 049,00

* kwota naliczonych płatności pomocy finansowej z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania

** liczba wszystkich złożonych wniosków aktualnie rozpatrywanych w biurach powiatowych (bez wycofanych, anulowanych itp.)

** grupy złożyły wniosek o przyznanie pomocy

3. Realizacja płatności bezpośrednich do gruntów rolnych na dzień 31.09.2008r.

	Płatności bezpośrednie do gruntów rolnych
Liczba rolników ubiegających się o płatności w kampanii 2007	43 820
Ilość decyzji o przyznaniu płatności lub o odmowie przyznania płatności , które zostały wysłane do beneficjentów w kampanii 2007	43 802
Liczba rozpatrywanych wniosków w kampanii 2008	43 100

V. AKTUALNOŚCI

1. Wyplata premii dla młodych rolników

Agencja Restrukturyzacji wypłaciła pierwsze premie dla młodych rolników.

O premie dla młodych rolników w pierwszej edycji programu z funduszy na lata 2007-13 ubiega się ponad 5 tysięcy osób. Do tej pory pieniądze trafiły do prawie 300. Nabór wniosków trwa. O 50 tysięcy premii mogą występować rolnicy, którzy dopiero zamierzają rozpocząć prowadzenie działalności.

O premię mogą ubiegać się osoby, które nie ukończyły 18 lat a nie mają 40 oraz nie mają prawa do emerytury lub renty. Liczy się także wielkość gospodarstwa które mają zamiar przejąć. Wymagana jest średnia wojewódzka lub krajowa. Wnioski o przyznanie premii w tej edycji programu będą przyjmowane do końca roku.

2. Zmiany w PROW-ie

Resort Rolnictwa pracuje nad poprawkami w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich, które w tym miesiącu powinny trafić do Komisji Europejskiej.

Podstawowe zmiany to przesunięcie środków z jednych programów na inne. Stracą przedsiębiorcy, a zyskają rolnicy. Mniej pieniędzy będzie na programy dla przetwórstwa oraz dla małych przedsiębiorstw więcej na dodatkową działalność pozarolniczą, czy modernizację gospodarstw. Ale zmiany na które najbardziej liczą rolnicy dotyczą złagodzenia niektórych wymagań. W programie dla młodych rolników największym ograniczeniem jest powierzchnia gospodarstwa. Zawsze bierze się tą średnią wyższą czyli jeżeli średnia wojewódzka jest niższa niż krajowa wtedy obowiązuje krajowa. Resort rolnictwa zamierza to jednak zmienić.

Złagodzone zostaną także wymagania dotyczące następców w programie rent strukturalnych. Dotychczas gospodarstwa mogły przejmować tylko osoby o odpowiednich kwalifikacjach. Liczyło się kilkuletnie ubezpieczenie w KRUSIE lub wykształcenie rolnicze. Teraz będzie szansa zdobywania tych kwalifikacji w różnego rodzaju kursach w kształceniu ustawicznym.

Na wprowadzenie tych zmian musi najpierw zgodzić się Komisja Europejska. A to oznacza, że najwcześniej zaczną one obowiązywać dopiero w przyszłym roku.

Na Program Rozwoju Obszarów Wiejskich w latach 2007-2013 jest do rozdysponowania ponad 17 miliardów euro. Z tego do rolników trafiły już trzy miliardy.

3. Pomoc dla poszkodowanych

Milion złotych przeznaczy Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego dla rolników poszkodowanych w sierpniowych huraganach. Zainteresowani pomocą mogą zgłaszać się do terenowych jednostek KRUS-u oraz biur Izb Rolniczych.

KRUS i samorząd rolniczy podpisały właśnie umowę na mocy której będą współpracować w rozdzielaniu pomocy. Do rozdysponowania jest milion złotych. Jedno gospodarstwo może liczyć na 2 tysiące złotych zapomogi. Na pomoc mogą liczyć tylko gospodarze z 5 poszkodowanych województw ubezpieczeni w KRUS-ie. Zapomogi będą wypłacać Izby Rolnicze na wskazane imiennie konta. Pieniądze mogą być przeznaczone na likwidację szkód wyrządzonych przez huragany i trąby powietrzne w budynkach mieszkalnych i gospodarstwach rolnych. Wnioski będą przyjmowane nie później niż do 30 września lub do wyczerpania funduszy.

4. Rekompensaty mlekowe

O rekompensaty mogą ubiegać się rolnicy, którzy mają kwotę nie większą niż 20 tysięcy kilogramów nie dokonywali w ostatnim czasie żadnych operacji związanych z tą kwotą.

Zmieniły się także stawki rekompensat. W tym roku są o połowę mniejsze. W zależności od województwa jest to od 70 do ponad 80 groszy za kilogram. Do rozdysponowania jest też dużo niższa kwota. W poprzedniej edycji programu wydano ponad 100 milionów złotych. Dzięki temu do rezerwy krajowej trafiło 90 milionów kilogramów mleka. W tym roku pierwotna kwota wynosi 40 milionów.

5. Biopaliwa

Jeszcze w tym roku Komisja Europejska najprawdopodobniej zmniejszy obowiązkowy udział biopaliw w paliwach z 10 do 8%. Domagają się tego nie tylko organizacje ekologiczne, ale również coraz więcej krajów Wspólnoty.

Według obowiązujących przepisów od 2020 roku udział biopaliw w rynku paliw ciekłych ma wynosić co najmniej 10%. To zmusza poszczególne kraje członkowskie do stopniowego zwiększania produkcji bioestrów i bioetanolu oraz ich zużycia. Problem w tym, że kryzys na rynku żywności wywołał dyskusję nad skutkami rozwoju biopaliw. I coraz więcej krajów dochodzi do wniosku, że 10% to zbyt wiele. Wygląda na to, że nieugięta dotychczas Komisja Europejska jeszcze w grudniu zdanie może zmienić. Wówczas najprawdopodobniej zdecyduje o zmniejszeniu obowiązkowego wskaźnika udziału biopaliw w rynku z 10 do 8%. Część ekspertów twierdzi jednak, że w grę wchodzi nawet całkowite jego zniesienie.

Według wyliczeń branży żywnościowej, spełnienie założonych przez Brukselę celów energetycznych, wymagałoby wykorzystania nawet 15% unijnych gruntów ornych. A to może poważnie zdestabilizować rynek żywności. Niektórzy przewidują, przez to dalszy wzrost cen żywności co najmniej o kolejne 15%.

6. Dorszowe limity

Komisja Europejska zgodziła się na wyższe limity na połów dorszy na Bałtyku. Ich ewentualne zwiększenie o 15%, dotyczy jednak wyłącznie tak zwanej wschodniej części Bałtyku. Polscy rybacy twierdzą, że to niewystarczające i domagają się dwukrotnie więcej.

O tym, że Komisja Europejska może wyrazić zgodę na wyższe połowy dorszy – wiadome było od czerwca. Wtedy unijni naukowcy stwierdzili, że zagrożenie wyginięcia ryb minęło. Dlatego połowy można będzie wkrótce zwiększyć. I rzeczywiście. Po kilku miesiącach decyzja zapadła. Ale 15% więcej - to dla rybaków zbyt mało. Sytuację mogłoby poprawić zwiększenie dopuszczalnych połowów o co najmniej 30%. Tego domagają się rybacy. Tym bardziej, że ich zdaniem, dorszy w Bałtyku jest znacznie więcej niż szacują unijni urzędnicy. To jednak nie koniec żądań armatorów.

7. Ustawa o GMO

Projekt ustawy zakłada, że uprawa roślin transgenicznych będzie wymagała wielu zezwoleń i zaświadczeń. Teoretycznie będzie możliwa, ale w praktyce mało realna.

Przepisy w Brukseli zakazują bowiem jakichkolwiek utrudnień w obrocie GMO. I na tej choćby podstawie Komisja Europejska może stwierdzić niezgodność naszych przepisów z unijnymi.

Zainteresowanie uprawą roślin transgenicznych przybywa głównie w gronie właścicieli dużych gospodarstw, nastawionych na masową produkcję. W ubiegłym roku na świecie na tego rodzaju plantacje zdecydowało się blisko 12 milionów rolników.

8. Biomasa

Unia Europejska od lat stawia na odnawialne źródła energii. Do roku 2020 planowany jest wzrost ich udziału w zużytej energii do 20%.

Europa stosuje różne źródła energii odnawialnej. Na północy najczęściej energię wiatrową, na południu – solarną, wszędzie zaś - produkowany ze zwierzęcych odchodów – biogaz. Coraz częściej też źródłem energii cieplnej i prądu jest biomasa.

Na Litwie produkcją biomasy zajmuje się firma Bionovus, która ostatnio uczestniczyła w projekcie „Inteligentna Energia Europy” i dzięki temu skorzystała z finansowego wsparcia Unii. Dziś biomasa przetwarzana w energię cieplną służy do ogrzewania mieszkań w jednej z dzielnic Wilna.

Na Zachodzie Europy coraz powszechniejsze staje się używanie biomasy do ogrzewania nie tylko osiedli, ale i wolno stojących domów. Jednak w tym przypadku konieczne jest wygospodarowanie miejsca na piec i składowanie surowca. Do przestawienia się na ogrzewanie biomasą zachęca w Normandii Organizacja „Biomasa”.

Odnawialne źródła energii, w tym biomasa, nie mogą być cudownym lekiem na wszystkie problemy energetyczne Unii Europejskiej. Jednak ich inteligentne wykorzystywanie przysłużyć się może w walce Europy o zahamowanie niekorzystnych zmian klimatu całego Globu.

Wykorzystanie energii odnawialnej w Polsce jest niewielkie, bo nie przekracza 3% całkowitego zużycia energii. A według wytycznych Unii już w 2010 roku energia ze źródeł odnawialnych powinna stanowić co najmniej kilka razy tyle. Polska zapowiedziała więc sukcesywne zwiększanie wykorzystania „zielonej energii”. Jeszcze w tym dziesięcioleciu ma nastąpić trzykrotny jego wzrost. Największe nadzieje wiąże się dziś nie z energią wiatrową czy słoneczną, ale właśnie z biomasą. Jej zasoby to różnego rodzaju odpady leśne, a także komunalne i przemysłowe. Coraz powszechniej stosowanym surowcem energetycznym jest też słoma zbóż, dawniej kłopotliwy odpad, często spalany wprost na polu.

Jednak najlepszym źródłem biomasy są rośliny energetyczne. Wierzba, ślaziołek pensylwański, czy topinambur to rośliny, które mogą być z powodzeniem uprawiane na naszych polach. Ale zakładanie takiej plantacji należy zacząć od rozpoznania możliwości sprzedaży biomasy. Kupować od nas może ją np. gmina, ale też elektrociepłownia. Z tym, że ta ostatnia najchętniej współpracuje nie z pojedynczym rolnikiem, ale z kimś, kto dysponuje dużą ilością surowca. Coraz więcej rolników przekonuje się także do przetwarzania i wykorzystywania roślin

energetycznych na własne potrzeby. Obniża to koszty ogrzewania domu i budynków gospodarskich i to dość znacznie.

9. Owoce miękkie

Ponad 86% plantatorów (31,7 tys.), którzy ubiegają się o dopłaty do truskawek i malin, dostarczyło do biur powiatowych ARiMR kopie umów o przetwórstwo owoców miękkich, zawartych z podmiotami przetwórczymi zatwierdzonymi przez Agencję. Z tego obowiązku wywiązali się do 5 września wszyscy plantatorzy owoców miękkich z województw małopolskiego, pomorskiego i **warmińsko-mazurskiego**. W skali kraju pozostało jeszcze blisko 5 tys. rolników, którzy nie złożyli kopii umów o przetwórstwo, warunkujących przyznanie płatności do owoców miękkich i mają na to czas tylko do 15 września.

Najwięcej plantatorów zwlekających ze złożeniem kopii umów o przetwórstwo pozostało w województwach: lubelskim ponad 2,4 tys., mazowieckim – ponad 1,1 tys. i świętokrzyskim – blisko 700.

Rolnicy ubiegający się o płatności do owoców miękkich, którzy nie złożą w biurze powiatowym ARiMR do 15 września br. kopii umowy o przetwórstwo truskawek lub malin, zawartej z podmiotem przetwórczym zatwierdzonym przez Agencję muszą liczyć się z nałożeniem sankcji finansowych. Brak takiej umowy traktowany jest bowiem, jako niezgodność zadeklarowanej we wniosku o płatności bezpośrednie rodzaju uprawy, ze stanem faktycznym. Zgodnie z obowiązującym prawem za taką nieprawidłowość ARiMR może nałożyć na rolnika karę, której wysokość zależy od wielkości różnicy pomiędzy obszarem zadeklarowanym we wniosku, a stwierdzonym w wyniku kontroli. W ostatecznym przypadku rolnik może zostać wykluczony nawet na trzy lata z przyznania pomocy finansowej do uprawy owoców miękkich (truskawek i malin) przeznaczonych do przetwórstwa. Rolnicy, którzy nie są w stanie przedstawić kopii umowy o przetwórstwo owoców miękkich z zatwierdzonym przez ARiMR podmiotem przetwórczym, aby uniknąć konsekwencji finansowych powinni złożyć w biurze powiatowym wycofanie wniosku o przyznanie tych płatności. Wycofanie wniosku składa się na formularzu wniosku o przyznanie płatności na rok 2008.

O przyznawane po raz pierwszy w tym roku dopłaty do owoców miękkich ubiega się w skali kraju ponad 36,6 tys. rolników, najwięcej w województwach: lubelskim – ponad 17,5 tys., mazowieckim – ponad 6,7 tys. i świętokrzyskim - ponad 5 tys.

10. Ułatwianie startu młodym rolnikom

Do 10 września br. Oddziały Regionalne Agencji przyjęły w skali kraju blisko 5700 wniosków od rolników o przyznanie pomocy finansowej z działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” finansowanego z PROW 2007-2013. Obecnie spośród osób, które złożyły wnioski do 30 czerwca br., już ponad 2370 otrzymało decyzje przyznające „premię dla młodego rolnika”. Z tego przeszło 700 rolnikom Agencja wypłaciła premie w wysokości 50 tys. zł.

Złożone do 10 września wnioski w największym stopniu wykorzystują limity środków przyznane na ten rok w województwach: kujawsko-pomorskim – 71,87%, podlaskim – 63,37%, wielkopolskim – 60,66% i mazowieckim – 58,69%. Złożone dotychczas wnioski w województwach małopolskim i zachodniopomorskim wykorzystują przyznane w tym roku limity środków na „Ułatwianie startu młodym rolnikom” w nieco ponad 20%.

W tym roku ARiMR może przeznaczyć na wypłacanie premii ułatwiających start młodym rolnikom ponad 554 mln zł, a w całym okresie realizacji PROW 420 mln euro.

11. Pomoc na zalesianie

Najwięcej wniosków o przyznanie pomocy finansowej na zalesianie gruntów złożyli do 9 września br. rolnicy z woj. mazowieckiego (105.). Planują oni zalesienie blisko 240 ha. W woj. łódzkim złożono 69 wniosków, w których beneficjenci ubiegają się o wsparcie na zalesienie ponad 160 ha. W skali kraju biura powiatowe ARiMR przyjęły od 1 sierpnia do 9 września 548 wniosków o przyznanie pomocy finansowej z PROW 2007-2013 na zalesianie gruntów. Wnioski te dotyczą zalesienia ponad 1490 ha gruntów rolnych oraz prawie 52 ha gruntów innych niż rolne, na których występują samoistne naturalne odnowienia lasu na co najmniej 10% powierzchni przewidzianej do zalesienia.

Na 26 wniosków, w których beneficjenci występują o pieniądze na zalesianie gruntów innych niż rolne, 13 złożono w woj. podkarpackim. Po dwa wnioski na zalesianie gruntów innych niż rolne wpłynęły do biur powiatowych ARiMR w województwach kujawsko-pomorskim, podlaskim i zachodniopomorskim.

Jest to drugi nabór wniosków na zalesianie gruntów w ramach PROW 2007-2013. W 2007 r. przyjmowane były wnioski tylko na zalesianie gruntów rolnych. Wnioski o przyznanie pomocy na zalesianie gruntów rolnych oraz gruntów innych niż rolne można składać w tym roku do 30 września. Jeden beneficjent może ubiegać się o wsparcie finansowe na zalesienie do 20 ha.

Ponad 2 tys. rolników otrzymało z ARiMR decyzję przyznającą im wsparcie na zalesianie gruntów rolnych, spośród tych, którzy ubiegali się o taką pomoc w 2007 roku. Oznacza to, że Agencja przekaze środki finansowe za zalesianie ponad 6,18 tys. ha gruntów rolnych. Największa powierzchnia gruntów rolnych została zalesiona w województwach mazowieckim około 1400 ha oraz warmińsko-mazurskim ok. 980 ha. Po niespełna 100 ha gruntów zalesiono w województwach śląskim i opolskim.

12. Nieruchomości rolne

Jak wynika z najnowszych danych średnia cena transakcyjna nieruchomości rolnych z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w II kwartale wyniosła 11 869 zł i była tylko nieznacznie, bo o 100 zł wyższa niż w I kwartale br. (wtedy kształtowała się na poziomie 11 767 zł za 1 ha).

Jak podkreślają sami rolnicy, ceny w Polsce osiągają w wielu regionach poziom nieakceptowany dla nich, pomimo otrzymywania dopłat bezpośrednich i rosnących cen na produkty żywnościowe. Pośrednio potwierdza to niski poziom wzrostu cen za II kwartał br.

W II kwartale 2008 r. Agencja najdrożej sprzedawała grunty rolne tradycyjnie w województwach: małopolskim (ponad 20 tys. zł/ha), wielkopolskim (prawie 20 tys. zł/ha), kujawsko-pomorskim (prawie 18 tys. zł/ha). Natomiast najtaniej, bo średnio za nieco ponad 8 tys. zł/ha, można było nabyć grunty tylko w województwie lubelskim. Dynamika wzrostu cen ziemi z ZWRSP na początku bieżącego roku jest niższa niż w roku ubiegłym w tym samym czasie.

Zupełnie odwrotnie jest w przypadku czynszu dzierżawnego, którego wzrost jest znaczny i ciągle utrzymuje wysoką dynamikę. Dla umów dzierżawy zawieranych w II kwartale br. przez ANR przeciętny czynsz dzierżawny wyniósł w równowartości pszenicy 8,4 dt pszenicy za 1ha. Był on o ponad 31% wyższy w stosunku do czynszu uzyskiwanego z takich umów w I kwartale 2008 r. (6,4 dt pszenicy za 1 ha). Powodem wzrostu czynszu w II kwartale br. jest mała ilość gruntów wystawianych do przetargu na dzierżawę z Zasobu WRSP, przy dużym popycie ze strony rolników na dzierżawę. W 2007 r. przeciętny czynsz dzierżawny za grunty rolne kształtował się od 5,5 dt pszenicy za 1 ha

w I kwartale do 6,9 dt pszenicy w IV kwartale, średnio wyniósł 6,7 dt pszenicy za 1 ha. Zmiany tego czynszu są analogiczne jak na prywatnym rynku dzierżaw.

W 2007 roku Agencja sprzedała ponad 103 tys. ha gruntów z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (w 2006 roku – 107 tys. ha). Najwięcej w województwach: zachodniopomorskim (21 746 ha), warmińsko-mazurskim (21 684 ha), lubuskim (9 640 ha), dolnośląskim (9 023 ha). W Zasobie do rozdysponowania pozostało około 340 tys. ha, natomiast w dzierżawie jest prawie 1 mln 800 tys. ha.

Najwięcej gruntów do rozdysponowania znajduje się na terenach województw: zachodniopomorskiego (ponad 60 tys. ha), warmińsko-mazurskiego (prawie 50 tys. ha), lubuskiego (ponad 37 tys. ha), dolnośląskiego (prawie 36 tys. ha). Z kolei najmniej gruntów Agencja posiada w województwach: małopolskim (nieco ponad 5 129 ha), podlaskim i kujawsko-pomorskim (po ok. 7 000 ha).

13. Targi POLAGRA FOOD 2008

W dniach 15 – 17 września odbyła się w Poznaniu tradycyjna, rokrocznie organizowana impreza targowa – POLAGRA FOOD 2008.

Tegoroczne Targi były wydarzeniem wyjątkowym dla wszystkich związanych z branżą spożywczą – producentów żywności, jej importerów, właścicieli lokali gastronomicznych oraz punktów spożywczych, a także dla wszystkich miłośników dobrego jedzenia.

Targi POLAGRA FOOD 2008, połączone z targami Polagra-Tech oraz Taropak zajmowały w tym roku powierzchnie wystawienniczą 44 000 m.kw., na których swoją ofertę przedstawiło ponad 1600 wystawców z 37 krajów.

Powierzchnia wystawiennicza Targów POLAGRA FOOD 2008 podzielona została na poszczególne salony – każdy z nich miał swój własny profil, skierowany do odbiorców szczególnego rodzaju.

Salon Gastronomii to miejsce, w którym mogły zaprezentować swoją ofertę firmy zajmujące się produkcją, dystrybucją oraz importem maszyn, urządzeń oraz akcesoriów dla gastronomii, a także produktów spożywczych dla tego sektora. Ilość wystawców w tej części Targów rośnie z roku na rok, a zwiedzający mogli wziąć udział w coraz liczniejszych, urozmaicających go wydarzeniach. W tym roku były to między innymi: III edycja Kulinarnego Pucharu Polski i uroczysta gala tego prestiżowego konkursu, finał konkursu Primerba Cup i Wielkopolskiego Kucharza Roku, Konkursy wędliniarskie, oraz Mistrzostwa Polski Cukierników. W ramach Salonu odbyły się również liczne pokazy sztuki kulinarnej, takie jak Wyspa Kawowa – Akademia Espresso, Mięso w Krainie Przypraw, prezentacja Kuchni Molekularnej, a także – XIV Forum Rzeźników i Wędliniarzy, Klub Eksperta i Dzień Norweski dla Młodej Gastronomii.

Salon Wyrobów Spożywczych i Napojów – w tegorocznej edycji tej części Targów wzięło udział ponad 400 firm, zajmujących się produkcją oraz dystrybucją wyrobów spożywczych oraz napojów, a także ich odbiorcy – kupcy, detaliści i hurtownicy.

Swoją IV rocznicę obchodził w tym roku specjalistyczny **Salon Win i Alkoholii**. Po raz pierwszy zorganizowano w ramach Targów Polagra Food profesjonalny **Salon Franchisingu**. Stworzono w nim warunki odpowiednie do tego, by umożliwić skomunikowanie wystawców z obecnymi i przyszłymi kontrahentami. Związany z tą częścią imprezy był organizowany równolegle **Salon Wyposażenia Sklepów**. Oba działy wzajemnie się uzupełniały, stanowiąc pełną prezentację dla profesjonalnych zwiedzających.

Elementem Targów był również **Pawilon Międzynarodowy**, zwany również Pawilonem Narodów, w którym pod wspólnym dachem prezentowali swoją ofertę firmy

z takich krajów jak Hiszpania, Niemcy, Austria, Grecja, Turcja, Chiny, Litwa, Czechy, Słowacja oraz Sri Lanka.

Wszyscy uczestnicy Targów mieli możliwość wzięcia udziału w organizowanych dla nich konkursach i zdobycia prestiżowych nagród, takich jak Złote Medale Międzynarodowych Targów Poznańskich, przyznawane najlepszym eksponowanym produktom oraz "Acanthus Aureus" - nagrody przyznawane najlepiej zorganizowanym stoiskom.

14. Pomoc poszkodowanym rolnikom

17 września ruszyła pomoc dla rolników poszkodowanych przez huragany, Trąby powietrzne oraz susze. Dostępna będzie między innymi pomoc socjalna. Rząd przewidział także kredyty kłeszkowe.

Pomoc będzie dotyczyć rolników z województw dotkniętych ostatnimi kłeskami żywiołowymi. Przewiduje się między innymi umorzenia należności wobec KRUS-u oraz Agencji Nieruchomości Rolnych. Ale nie tylko. Przewidziana jest pomoc socjalna poprzez ośrodki pomocy społecznej w gminach, dopłaty do kredytów kłeskowych na odnowienie produkcji, uruchomienie produkcji. I co istotne, dla osób poszkodowanych przez huragan do 15 tysięcy złotych na odtworzenie produkcji. Ale dla gospodarstw dotkniętych kłeską suszy pomoc socjalna będzie niższa i w zależności od ich wielkości wyniesie od 500 do 1000 złotych. Resort rolnictwa będzie musiał także poszukać pieniędzy na kredyty suszowe. Prośba o przeznaczenia na ten cel 10 milionów złotych z resortu spraw wewnętrznych została odrzucona.

Szacuje się, że rządową pomocą zostanie objętych 230 tysięcy gospodarstw dotkniętych suszą oraz ponad 1600 poszkodowanych przez huragany i trąby powietrzne. Oznacza to, że pomoc z budżetu państwa przekroczy 245 milionów złotych.

15. Odnowa i rozwój wsi

Nie mniej niż 25, ale nie więcej niż 500 tysięcy złotych. O takie dotacje już niedługo będzie można się ubiegać z programu „Odnowa i rozwój wsi”.

Pomoc przyznawana będzie na budowę lub remont obiektów sportowych, kulturalnych, sakralnych czy zabytkowych; urządzenie terenów zielonych lub służących promocji regionu.

W porównaniu do poprzedniej edycji programu z funduszy na lata 2004-2006 rozszerzono listę instytucji, które mogą ubiegać się o wsparcie. Do gmin oraz ośrodków kultury podlegających samorządom doszły jeszcze kościoły oraz związki wyznaniowa a także organizacje pozarządowe o statusie organizacji pożytku publicznego.

Projekt może być realizowany w gminach wiejskich lub miejsko wiejskich. Z programu wyłączone są jednak miejscowości powyżej pięciu tysięcy mieszkańców.

Działanie będzie wdrażane przez samorządy wojewódzkie. Dlatego termin naboru wniosków może być inny dla każdego regionu. Do rozdysponowania do końca 2013 roku jest 600 milionów euro.

16. Pomoc rybakom

Unijna pomoc dla rybaków i przetwórstwa rybnego w latach 2007-2013 to prawie miliard euro funduszy pomocowych z czego 320 milionów będzie pochodzić z budżetu krajowego. Aby móc zacząć wydawać te pieniądze Komisja Europejska musi zatwierdzić tzw. „Sektorowy Program Operacyjny”, ale Bruksela wciąż tego nie zrobiła. Rząd uspokaja, że wszystko jest pod kontrolą. A niezbędne dokumenty Bruksela do końca miesiąca zatwierdzi. Wtedy ruszą prace nad ustawą o Europejskim Funduszu Rybackim oraz rozporządzeniami, które umożliwią skorzystanie z pomocy.

Tymczasem do końca grudnia rybacy muszą zdecydować czy zechcą skorzystać z nadzwyczajnych form pomocy uchwalonych niedawno przez Komisję Europejską. Chodzi o zwiększenie dotacji na modernizację w zamian za zmniejszenie floty połowowej o 1/3. Obecnie w kraju jest około 800 kutrów.

17. Grupowe pieniądze

Nawet 100 tysięcy euro na rok tyle może wynieść pomoc dla grupy producenckiej. Do rozdysponowania do końca 2013 roku jest na ten cel w Programie Rozwoju Obszarów wiejskich aż 140 milionów euro.

Najwięcej organizacji producentów rolnych powstało w Wielkopolsce. W tym roku o pomoc do Agencji Restrukturyzacji wystąpiły z tego rejonu 23 grupy. Rok temu powstało ponad 100 nowych grup producentów. Jest szansa że ta liczba w tym roku się podwoi. Wsparcie dla grupy przysługuje przez 5 lat i zależy od wysokości przychodów. Przez pierwsze dwa lata jest to 5% obrotu. Potem stopniowo mniej. Grupy producentów rolnych które się bezpośrednio tworzą mają pół roku na złożenie wniosku o przyznanie pomocy a więc jest to dosyć długi okres kiedy można przygotować dokumentację. Wcześniej jednak organizacja musi być zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym oraz w Urzędzie Marszałkowskim.

18. Rolnictwo ekologiczne

Rolnicy, którzy kilka lat temu postanowili przejść z gospodarowania metodami tradycyjnymi na ekologiczne nie żałują tej decyzji. Ale zanim zaczną napływać dochody, opłacalność produkcji spada. Dlatego do upraw ekologicznych przysługują dodatkowe dopłaty. Jest to przeciętnie kilkaset złotych do hektara.

W Polsce jest 4 tysiące gospodarstw ekologicznych a powinno być co najmniej pięć razy tyle. Powinno, ale nie będzie. Projekt zmian w Programie rolnośrodowiskowym zakłada bowiem zamknięcie od przyszłego roku naboru wniosków między innymi na rolnictwo ekologiczne. A dopłaty dla gospodarstw, które są już w programie mają być wypłacane tylko przez 5 lat.

V. INFORMACJE Z DEPARTAMENTU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA

1. Dożynki Wojewódzkie

W dniu 21.09.2008 r. odbyły się w Mikołajkach **Warmińsko – Mazurskie Dożynki Wojewódzkie**. Organizatorami tegorocznych dożynek byli: Marszałek Województwa Warmińsko – Mazurskiego, Burmistrz Mikołajek oraz Starosta Mrągowski.

Obchody Święta Plonów rozpoczęły się tradycyjnie uroczystą Mszą Św. w Kościele Św. Mikołaja w Mikołajkach. Po zakończeniu nabożeństwa korowód na czele z wieńcami dożynkowymi udał się na stadion miejski, gdzie dokonano oficjalnego otwarcia dożynek. Ceremoniał dożynkowy zapoczątkowali starostowie dożynek, przekazując bochen chleba gospodarzowi uroczystości – Marszałkowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego Panu Jackowi Protasowi. Podczas uroczystego otwarcia Święta Plonów głos zabrali przedstawiciele władz rządowych i samorządowych województwa, a także samorządu rolniczego z regionu. Odczytano również list Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego, skierowany do wszystkich rolników z Warmii i Mazur. Wyróżniających się rolników uhonorowano odznakami „Zasłużony dla Rolnictwa” za wieloletnią rzetelną pracę w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Wręczone zostały również ordery: „Serca Matkom Wsi” i „Za zasługi dla kótek rolniczych”. Po zakończeniu oficjalnej części dożynek ogłoszono wyniki konkursów związanych rokrocznie z obchodami Święta Plonów czyli: konkursu wieńców dożynkowych oraz konkursu „Czysta i piękna zagroda – estetyczna wieś”.

W konkursie wieńców dożynkowych udział wzięła rekordowa liczba 32 reprezentacji gminnych. I miejsce w konkursie zajął wieniec z gminy Miłakowo, miejsce II przypadło wieńcowi z miejscowości Dębinka gmina Miłomłyn, natomiast III nagrodę otrzymał wieniec z gminy Mikołajki. Kolejne miejsca zajęły: wieniec z miejscowości Gralewo, gmina Płońnica oraz wieniec z Praslit, gmina Dobrze Miasto. Ze względu na bardzo wyrównany i wysoki poziom konkursu przyznano również 10 wyróżnień. Nagrody i upominki ufundował Marszałek Województwa Warmińsko – Mazurskiego.

W konkursie „Czysta i piękna zagroda – estetyczna wieś” zwyciężyła wieś Ławice, gmina Iława. Nagrodę główną w wysokości 25.000 zł ufundował i wręczył Marszałek Województwa Warmińsko – Mazurskiego Pan Jacek Protas.

Po zakończeniu części konkursowej Dożynek Wojewódzkich na scenie wystąpiły zespoły ludowe, artystyczne i taneczne, zorganizowano też liczne zabawy i konkurencje sportowe. Podczas uroczystości dożynkowych na licznie zgromadzonych gości czekały również stoiska przygotowane przez artystów ludowych, organizacje i firmy związane z rolnictwem oraz gospodarstwa agroturystyczne.

2. Rozstrzygnięcie konkursu „Czysta i Piękna Zagroda – Estetyczna Wieś”

Zakończyła się XIII edycja konkursu „CZYSTA I PIĘKNA ZAGRODA – ESTETYCZNA WIEŚ’ 2008”, realizowanego pod patronatem Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Przesłaniem konkursu jest integracja i aktywizacja mieszkańców wsi do tworzenia atrakcyjnych warunków pracy i wypoczynku, poprawa estetyki małych miejscowości. Organizacja takiego przedsięwzięcia sprzyja także kreowaniu lepszego wizerunku wsi i promocji województwa. W efekcie przeprowadzonych działań zmienia się krajobraz Warmii i Mazur, następuje wzrost atrakcyjności turystycznej regionu.

Wojewódzka Komisja Konkursowa, złożona z przedstawicieli inicjatora konkursu, tj. Związku Gmin Warmińsko – Mazurskich oraz współorganizatorów:

- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko -Mazurskiego,
- Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w Olsztynie,
- Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie,
- Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej

zgodnie z regulaminem dokonała przeglądu i oceny prac, wykonanych przez mieszkańców **68** wsi.

Wojewódzka Komisja wysoko oceniła wkład pracy, wniesiony przez uczestników konkursu na rzecz poprawy stanu sanitarnego i estetyki wsi w okresie kwiecień – wrzesień 2008r.

Brano pod uwagę między innymi:

- wygląd elewacji i otoczenia budynków,
- stan ogrodzeń posesji, chodników i dróg komunikacyjnych do zagród,
- czystość i estetykę posesji, oznakowanie obiektów,
- dbałość o stan budynków użyteczności publicznej,
- ochronę, pielęgnację i kształtowanie krajobrazu przyrodniczego.

Komisja ustaliła kolejność miejsc, premiowanych nagrodami regulaminowymi:

- I miejsce** - **Ławice, gm. Iława**
- nagroda ufundowana przez Marszałka Województwa
Warmińsko-Mazurskiego w wysokości **25.000,-zł**,
- II miejsce** - **Hartowiec, gm. Rybno**
- nagroda ufundowana przez Marszałka Województwa
Warmińsko-Mazurskiego w wysokości **20.000,-zł**,
- III miejsce** - **Zelki, gm. Wydminy**
- nagroda Związku Gmin Warmińsko-Mazurskich
w wysokości **15.000,- zł**

Komisja przyznała także wyróżnienia następującym wsiom:

- **Ogrodniki** **gm. Milejewo**
- nagroda ufundowana przez Wojewódzki Fundusz
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie
w wysokości **5.000,-zł**,
- **Pielgrzymowo** **gm. Kozłowo**
- nagroda ufundowana przez Warmińsko – Mazurską Izbę
Rolniczą w wysokości **2.000,-zł**
- **Sławka Mała** **gm. Kozłowo**
- nagroda ufundowana przez Związek Gmin Warmińsko -
Mazurskich w wys. **2.000,-zł**
- **Swobodna** **gm. Dobre Miasto**
- nagroda ufundowana przez Marszałka Województwa
Warmińsko-Mazurskiego w wysokości **1.000,-zł**,
- **Najdymowo** **gm. Biskupiec**
- nagroda ufundowana przez Związek Gmin Warmińsko -
Mazurskich w wys. **1.000,-zł**
- **Lipniki** **gm. Górowo Iławeckie**
nagrada dla najlepszej wsi popegeerowskiej ufundowana
przez Agencję Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w
Olsztynie w wys. **5.000,-zł**
- **Stare Kawkowo** **gm. Jonkowo**
- nagroda specjalna za interesujący pomysł godny
naśladowania przez innych uczestników konkursu
ufundowana przez Związek Gmin Warmińsko - Mazurskich
w wys. **1.000,-zł**

- **Gronity** **gm. Gietrzwałd**
- nagroda ufundowana przez Marszałka Województwa
Warmińsko-Mazurskiego w wys. **1.000,-zł**
- **Praslity** **gm. Dobre Miasto**
- nagroda ufundowana przez Marszałka Województwa
Warmińsko-Mazurskiego w wys. **1.000,-zł**
- **Orłowo** **gm. Nidzica**
- nagroda ufundowana przez Marszałka Województwa
Warmińsko-Mazurskiego w wys. **1.000,-zł**
- **Nowe Kusy** **gm. Pasłęk**
- nagroda ufundowana przez Marszałka Województwa
Warmińsko-Mazurskiego w wys. **1.000,-zł**

Wręczenie nagród i wyróżnień laureatom konkursu nastąpiło podczas trwania uroczystości w ramach Warmińsko - Mazurskich Dożynek Wojewódzkich' 2008 w Mikołajkach w **dniu 21 września 2008r.**

I miejsce - ŁAWICE, gm. Iława -nagrada ufundowana przez Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego w wysokości 25.000,-zł

II miejsce - HARTOWIEC, gm. Rybno - nagroda ufundowana przez Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego w wysokości 20.000,-zł

III miejsce - ZELKI, gm. Wydminy - nagroda Związku Gmin Warmińsko-Mazurskich w wysokości 15.000,- zł

VI. OCHRONA PRAW KONSUMENTÓW

1. Zawieranie umów konsumenckich

Wiadomości ogólne o umowach

Możemy wyróżnić 2 typy umów konsumenckich:

Typowa umowa ustna: zakup pieczywa lub butów w sklepie, zlecenie strzyżenia włosów u fryzjera lub naprawa kranu przez hydraulika.

Typowa umowa pisemna: założenie konta w banku, umowa o wycieczkę, czy świadczenie usług telewizji kablowej.

W każdej umowie występują co najmniej dwie strony. Stronami umów sprzedaży konsumenckiej są konsument i sprzedawca, stronami umów zlecenia – konsument i przyjmujący zlecenie (potocznie: usługodawca). Kupując towar w sklepie konsument nie zawiera umowy z producentem, producent nie jest dla konsumenta stroną umowy.

Umowa jest zawarta tylko wtedy, gdy strony dojdą do porozumienia, co do wszystkich jej postanowień.

Najważniejsze postanowienia umów konsumenckich to: prawidłowe określenie osoby kupującego (konsumenta) i sprzedawcy (bądź usługodawcy), cena, właściwości towaru (usługi), termin realizacji umowy. Konsument nie powinien zawierać umowy, dopóki nie jest pewien, że zna jej wszystkie warunki. Nie należy bać się zadawania pytań sprzedawcy (usługodawcy) ani podawania własnych propozycji co do warunków umowy. Umowę sporządzoną na piśmie czytamy przed podpisaniem.

Umowy z udziałem konsumentów są najczęściej zawierane jako tzw. umowy adhezyjne, czyli umowy przystąpienia. Sprzedawcy (usługodawcy) zwykle nie negocjują treści umów z konsumentami, ale proponują tę treść jako obowiązujący wzorzec, który może zostać przez konsumenta przyjęty w całości. Przykładem umowy adhezyjnej jest przejazd środkiem komunikacji miejskiej, ale także umowa o dostawę wody czy energii elektrycznej. Jeśli konsument nie akceptuje tych warunków – nie zawrze umowy z danym sprzedawcą (usługodawcą), tylko wybierze inną ofertę rynkową.

Warunki umowy należy zmieniać na piśmie. Zawartą umowę jej strony – konsument i sprzedawca lub usługodawca – mogą zmienić, tzn.:

- rozwiązać ją (obie strony zgodnie decydują, że umowa nie będzie realizowana);
- wypowiedzieć (umowa wygasa w terminie wynikającym z odpowiedniej ustawy lub z umowy);
- odstąpić od niej (umowa przestaje istnieć od samego jej początku). Jeśli umowa była zawarta ustnie, to jej rozwiązanie za zgodą obu stron, odstąpienie od niej albo jej wypowiedzenie nie musi, ale powinno być stwierdzone dokumentem podpisanym przez obie strony. Natomiast jeśli umowa była zawarta na piśmie, każda jej zmiana musi mieć także formę pisemną.

1.2. Rodzaj umowy a prawa konsumentów

Podjmując decyzje rynkowe konsument powinien pamiętać, że zawiera umowy. Musi mieć też świadomość, jakiego rodzaju zawiera umowę, bowiem od tego zależą jego prawa i sposób postępowania reklamacyjnego. **Umowa sprzedaży** jest podstawowym rodzajem umowy konsumenckiej. Dochodzi do niej wtedy, gdy przedsiębiorca sprzedaje konsumentowi rzecz ruchomą. Nie dotyczy to sprzedaży energii elektrycznej, gazu i wody. Za rzecz ruchomą uważa się wszystkie rzeczy materialne z wyjątkiem gruntów i budynków związanych z gruntem (czyli nieruchomości). Rzeczą ruchomą jest zarówno chleb, stół, jak i samochód. Rzecz ruchoma sprzedawana konsumentowi jest nazywana towarem konsumpcyjnym. Zawieranie i wykonywanie umów sprzedaży podlega przepisom ustawy o sprzedaży konsumenckiej, która ustanawia prawa konsumenta w sytuacji, gdy kupiony przez niego towar okaże się niezgodny z umową.

Oprócz umów sprzedaży konsumenci zawierają często także umowy o dzieło, których rezultatem jest rzecz ruchoma. Przykładem może być wykonanie dzieła w postaci sukni uszytej na zamówienie lub filmu z wesela. **Dzieło - rzecz ruchoma** – powstające w efekcie realizacji umowy o dzieło zawieranej między konsumentem i przedsiębiorcą (sprzedawcą), traktowane jest w prawie odpowiednio jak towar konsumpcyjny. Zawierając umowę o dzieło, której rezultatem jest rzecz ruchoma, przedsiębiorca przyjmujący zamówienie (sprzedawca) zobowiązuje się wykonać określone dzieło. Równocześnie zamawiający (konsument) zobowiązuje się do zapłacenia wynagrodzenia. Taka umowa ma doprowadzić do powstania dzieła. Nie wystarczy, że sprzedawca prowadzi jakies działania, te działania muszą doprowadzić do rezultatu, który był określony w umowie.

Konsument coraz częściej może spotkać się z ofertą ze strony akwizytora, który bez zaproszenia odwiedza go w domu lub w miejscu pracy, bądź namawia do kupna towarów konsumpcyjnych w czasie imprezy turystycznej. Jeśli konsument zdecyduje się na zakup w miejscu, które nie jest zazwyczaj przeznaczone do takiej działalności i nie jest oznaczone jako siedziba sprzedawcy – dochodzi do zawarcia umowy poza lokalem przedsiębiorstwa. Oferty tego typu bywają połączone z zastosowaniem perswazyjnych technik marketingowych, które mają na celu przekonanie konsumenta, że ma do czynienia z wyjątkową, niepowtarzalną okazją. Konsument zaś może być zaskoczony i nieprzygotowany do podjęcia racjonalnej decyzji. Dlatego prawo daje mu w takich przypadkach specjalną ochronę. Zawieranie i wykonywanie umów poza lokalem przedsiębiorstwa podlega przepisom ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów. Jednak, jeśli chodzi o prawa konsumentów do składania reklamacji i o odpowiedzialność sprzedawcy za niezgodność towaru z umową – obowiązujące są przepisy o sprzedaży konsumenckiej.

Zawarcie umowy nie zawsze odbywa się przy jednoczesnej obecności sprzedawcy i kupującego. Możliwe są także formy sprzedaży, jak na przykład zamówienie na podstawie katalogu wysyłkowego, zamówienie złożone drogą mailową lub na formularzu wydrukowanym w reklamie prasowej. Również w tych przypadkach konsumentowi gwarantowana jest szczególna ochrona. Umowy (np. sprzedaży lub o dzieło) zawierane z konsumentem bez jednoczesnej obecności stron, przy wykorzystaniu środków porozumiewania na odległość, są **umowami na odległość**, jeżeli drugą stroną jest przedsiębiorca, który w taki sposób zorganizował swoją działalność. Zawieranie i wykonywanie umów na odległość podlega przepisom ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów. Jednak, jeśli chodzi o prawa konsumentów do składania reklamacji i o odpowiedzialność sprzedawcy za zgodność towaru z umową – obowiązujące są przepisy o sprzedaży konsumenckiej.

Konsumenci zawierają nie tylko umowy sprzedaży, ale także takie umowy o dzieło, których wykonanie ma doprowadzić do określonego rezultatu, ale nie powstaje przy tym

żadna rzecz ruchoma. W języku potocznym mówimy wtedy o zamawianiu usługi. W języku prawnym natomiast umowa taka jest określana mianem **umowy o dzieło**, której przedmiotem jest rezultat niebędący rzeczą ruchomą (np. dzieło – nowa fryzura po strzyżeniu włosów, działający telewizor po naprawie). W przypadku takich umów konsument nie ma zagwarantowanej szczególnej ochrony, nie jest zasadniczo traktowany przez prawo jak strona słabsza (z wyjątkiem przepisów o niedozwolonych postanowieniach umownych), a zastosowanie znajdują przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące umowy o dzieło. Dlatego konsument sam musi zadbać o swoje prawa. Przede wszystkim powinien dołożyć szczególnej staranności w ustalaniu warunków umowy, a następnie doprowadzić do ich utrwalenia na piśmie, co ma kolosalne znaczenie dla ewentualnego dowodzenia nieprawidłowości w wykonaniu umowy.

Powszechne są także umowy, w których przyjmujący zlecenie zobowiązuje się jedynie do dokonania umówionych czynności, a nie odpowiada za to, że pożądaný przez dającego zlecenie rezultat zostanie osiągnięty. Takie umowy to **umowy zlecenia**. Umowa zlecenia jest wykonana, jeśli usługodawca działał starannie. Rezultat wykonania umowy zlecenia jest niematerialny. Przykładem może być porada, opieka nad dzieckiem, prowadzenie wycieczek turystycznych, czy korepetycje (korepetytor prowadzi lekcje, ale nie odpowiada za zdanie matury przez ucznia). W przypadku umów zlecenia (na świadczenie usług) nie ma specjalnych przepisów dotyczących praw konsumentów, nie ma specjalnej konsumenckiej ochrony. Zawieranie i wykonywanie umów zlecenia dotyczących świadczenia usług dla konsumentów podlega przepisom Kodeksu cywilnego. Dlatego konsument powinien zadbać o dokładne spisanie warunków umowy, bo to na ich podstawie umowa będzie realizowana, ewentualnie zmieniana.

Jedną z grup szczególnych to **umowy na świadczenie usług na rynkach regulowanych**, takich jak dostawa energii elektrycznej, dostawa wody czy usługi telekomunikacyjne. Dostęp do tych usług ma istotny wpływ na poziom życia, więc dopuszczona jest na nich ograniczona ingerencja w procesy rynkowe. Dla każdego z tych rodzajów usług istnieją odrębne przepisy mówiące o tym, jakie obowiązki mają dostawcy usług, w jaki sposób konsumenci mogą je reklamować, itp.

Inną szczególną grupą usług są **usługi finansowe**, czyli usługi bankowe i ubezpieczeniowe. Również w tym przypadku należy stosować przepisy szczególne. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku usług turystycznych, czy zakupu nieruchomości.

1.3. Treść umowy

Wszystkie warunki umowy są ważne, wszystkie trzeba znać, warto zwracać uwagę nawet na te pozornie mniej istotne. Przed zawarciem umowy czytamy nie tylko to, co podpisujemy, ale wszystkie dokumenty dołączone do towaru (etykiety, instrukcje obsługi, warunki konserwacji, karty gwarancyjne, regulaminy itp.). Całość dostarczonych dokumentów tworzy umowę. Również informacje, jakie podał konsumentowi sprzedawca (usługodawca) w formie ustnej uznaje się za warunki umowy. Zgodnie z obowiązującymi przepisami sprzedawca, który sprzedaje rzecz ruchomą konsumentowi, powinien udzielić mu stosownych informacji. Dotyczy to również sprzedaży poza lokalem przedsiębiorstwa i na odległość, a także usługodawcy zawierającego umowę o dzieło, której rezultatem jest rzecz ruchoma. Sprzedawca (usługodawca), dokonujący sprzedaży w Polsce, jest obowiązany do udzielenia kupującemu jasnych, zrozumiałych informacji, wystarczających do prawidłowego i pełnego korzystania ze sprzedanego towaru konsumpcyjnego (z dzieła - rzeczy ruchomej). Informacje, które muszą być obowiązkowo podane konsumentowi, to:

- **Cena** - podawana jest przez sprzedawcę (usługodawcę) jako cena brutto, to znaczy, że musi zawierać wszystkie podatki, opłaty, narzuty. Cena ta jest ostateczną i całkowitą, którą

konsument ma uiścić. Sprzedawca (usługodawca) nie może żądać wyższej ceny po zawarciu umowy.

- **Nazwa towaru** - nie może wprowadzać konsumentów w błąd, czyli np. jeśli towarem jest miks tłuszczowy, nazwa nie może sugerować, że jest to masło.
- **Określenie producenta lub importera.**
- **Znak zgodności wymagany przez odrębne przepisy** - np. obowiązek umieszczania na zabawkach oznaczenia CE, które jest deklaracją producenta, że dany towar spełnia wszystkie wymogi bezpieczeństwa i jakości wynikające z odpowiednich przepisów UE.
- **Informacje o dopuszczeniu do obrotu w Rzeczypospolitej Polskiej.**
- **Określenie energochłonności towaru** - stosownie do jego rodzaju klasę energochłonności oznacza się dużymi literami alfabetu łacińskiego, najmniej prądu zużywają urządzenia klasy A+. Oszczędzanie energii to nie tylko mniejsze wydatki konsumentów dziś, ale także istotna ochrona środowiska naturalnego. Jeśli towar jest sprzedawany w opakowaniu jednostkowym (np. pasta do zębów) lub w zestawie (np. 6 piłeczek do ping-ponga), informacje, o których mowa powyżej, powinny znajdować się na towarze konsumpcyjnym (na tubce pasty) lub być z nim trwale połączone (etykieta naklejona na opakowaniu). W innych przypadkach (na przykład przy sprzedaży luzem artykułów żywnościowych), w miejscu sprzedaży towaru należy umieścić informację, która może zostać ograniczona do nazwy towaru i jego głównej cechy użytkowej oraz wskazania producenta lub importera (np. w gablocie z serami żółtymi sprzedawanymi na wagę umieszcza się metkę: Gouda 18% tłuszczu – Pasłek – 25 zł/kg). Obowiązuje zasada: konsument ma być tak poinformowany o wszelkich aspektach transakcji i cechach towaru, aby były dla niego zrozumiałe. Na żądanie konsumenta sprzedawca (usługodawca) jest obowiązany wyjaśnić znaczenie poszczególnych postanowień umowy, a więc także informacji, które zostały wskazane powyżej.

Wszystkie dokumenty, które wydaje konsumentowi sprzedawca, powinny być sporządzone w języku polskim lub, o ile rodzaj informacji na to pozwala, w powszechnie zrozumiałej formie graficznej. Wymogu używania języka polskiego nie stosuje się do nazw własnych, znaków towarowych, nazw handlowych, oznaczeń pochodzenia towarów oraz zwyczajowo stosowanej terminologii naukowej i technicznej.

Dokumenty wydawane przez sprzedawcę:

- paragon, rachunek, faktura (z nazwą sprzedawcy, jego adresem, datą sprzedaży, określeniem towaru, jego ilością i ceną), konsument może ich żądać w każdym przypadku;
 - pisemne potwierdzenie istotnych warunków umowy - sprzedawca ma je obowiązkowo przedstawić, nawet bez żądania kupującego, w przypadku umów: sprzedaży na raty, na przedpłaty, na zamówienie, według wzoru lub na próbę oraz umów za cenę powyżej 2 tys. zł;
 - instrukcja obsługi - sprzedawca ma zawsze obowiązek wydania jej konsumentowi.
- W interesie konsumenta jest dokładne sprawdzenie, czy dostał wszystkie dokumenty, czy są one dla niego jasne, zrozumiałe, ale także czy opis danego towaru (dzieła - rzeczy ruchomej) i jego użytkowania spełnia oczekiwania konsumenta.

Ważne jest także zachowanie paragonu fiskalnego, zwłaszcza w przypadku braku umowy na piśmie; paragon określa, kto sprzedał, co sprzedał oraz za ile i kiedy. Są to niezbędne postanowienia umowy, a więc paragon jest ważnym dowodem potwierdzającym fakt jej zawarcia. Udowadnianie treści umowy ustnej jest niezwykle utrudnione, a dodatkowo pociąga za sobą niebezpieczeństwo, że sąd nie da wiary stanowisku konsumenta w tym zakresie, bo bardziej wiarygodnie wypadnie sprzedawca (usługodawca), który przecież co do zasady wie więcej o towarze czy dziele, które wykonuje dla konsumenta, gdyż jest fachowcem w danej dziedzinie.

Dodatkowe obowiązki obciążają sprzedawców sprzedających towary konsumpcyjne poza lokalem przedsiębiorstwa (sprzedaż na ulicy, w czasie prezentacji w domach, w miejscu pracy, w czasie wycieczki itp.) lub na odległość (sprzedaż przez Internet, wysyłkowa itp.).

Przy takich formach sprzedaży sprzedawca (usługodawca) musi przed zawarciem umowy poinformować konsumenta na piśmie o prawie odstąpienia od umowy.

Konsument może od umowy odstąpić bez podania przyczyn (rozmyślić się) w terminie dziesięciu dni od momentu:

- zawarcia umowy – w przypadku umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa;
- wydania rzeczy – w przypadku umowy na odległość;
- jej zawarcia – gdy umowa zawarta na odległość dotyczy świadczenia usług.

Żeby odstąpienie od umowy było skuteczne, konsument musi poinformować o swojej decyzji sprzedawcę (usługodawcę) na piśmie, które należy wysłać przed upływem terminu, o którym mowa jest wyżej. W efekcie umowa uważana jest za niezawartą, a konsument jest zwolniony z wszelkich zobowiązań. Sprzedawca nie ma prawa zastrzec, że takie odstąpienie od umowy wiąże się z koniecznością zapłacenia odstępnego. Oczywiście, jeśli konsument wcześniej otrzymał towar, musi go zwrócić. Przepisy nie określają wprost, kto ponosi koszty przesyłki zwracanego towaru. Jednak jeśli w umowie nie jest wyraźnie zaznaczone, że koszty te obciążają sprzedawcę – to konsument będzie musiał zapłacić za zwrot towaru. Jeśli sprzedawca pobrał jakiegokolwiek przedpłaty – też podlegają one zwrotowi. Zwrot powinien nastąpić niezwłocznie, nie później niż w ciągu 14 dni.

Sprzedawca jest także obowiązany zapewnić konsumentowi w miejscu, w którym sprzedawana jest rzecz ruchoma, odpowiednie warunki techniczno-organizacyjne umożliwiające konsumentowi:

- dokonanie wyboru towaru konsumpcyjnego (dzieła);
- sprawdzenie jego jakości;
- sprawdzenie jego kompletności;
- sprawdzenie funkcjonowania głównych mechanizmów i podstawowych podzespołów.

Jeśli sprzedawca nie chce lub nie jest w stanie wywiązać się z tych obowiązków – lepiej zrezygnować z zawarcia z nim umowy. Na rynku konkurencja jest duża i przedsiębiorcy prześcigają się w ofertach, w tym także promocyjnych.

1.4. Zaliczka czy zadatek?

Przy zawieraniu umów o dzieło lub umów sprzedaży, kiedy wydanie towaru jest przesunięte w czasie, sprzedawca (usługodawca) zwykle stawia jako jeden z warunków umowy, dokonanie przedpłaty. To istotny element umowy i konsument powinien mieć pewność, czy ta przedpłata to zaliczka, czy może zadatek. Różnica między zadatkiem i zaliczką jest poważna, zwłaszcza jeśli chodzi o skutki ewentualnego niedotrzymania warunków umowy.

Zaliczka to - mówiąc potocznie - wcześniej zapłacona część ustalonej ceny. Jeśli więc umowa jest wykonana – konsument płaci cenę pomniejszoną o wcześniej wpłaconą zaliczkę. Jeśli natomiast umowa jest niewykonana lub wykonana nienależycie, zaliczka powinna być zwrócona konsumentowi, który ją wpłacił. W przypadku jednostronnego wypowiedzenia umowy przez konsumenta należy mu się zwrot wpłaconej zaliczki.

Także wpłacony przez konsumenta **zadatek** w razie wykonania umowy ulega zaliczeniu na poczet ceny. Natomiast w razie niewykonania umowy przez sprzedawcę (usługodawcę) konsument może, bez wyznaczenia terminu dodatkowego, od umowy odstąpić i zażądać od sprzedawcy sumy dwukrotnie wyższej od wpłaconego zadatku. Jeśli zaś to konsument, który wpłacił zadatek, nie wywiązuje się z umowy, sprzedawca (usługodawca) może odstąpić od umowy i otrzymany zadatek zachować. W przypadku rozwiązania umowy za zgodą obu stron, zadatek powinien być zwrócony konsumentowi, wtedy obowiązek zapłaty sumy dwukrotnie wyższej odpada. To samo dotyczy przypadku, gdy niewykonanie umowy nastąpiło wskutek okoliczności, za które żadna ze stron nie ponosi odpowiedzialności, albo za

które ponoszą odpowiedzialność obie strony. Należy uważać, aby w umowie było użyte odpowiednie słowo: zadek bądź zaliczka - odpowiednio do funkcji, jaką ma pełnić.

Biuletyn opracowano na podstawie danych:

- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Agencji Nieruchomości Rolnych,
- Agencji Rynku Rolnego,
- Wojewódzkiego Urzędu Pracy,
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa,
- oraz informacji prasowych.